

In memoriam

Zdenko Žeravica (1945-2010)

U Dubrovniku 24. decembra 2010. godine tragično je izgubio život dr. Zdenko Žeravica, naš dragi kolega i prijatelj. Kao dugogodišnji i uvaženi član kolektiva Republičkog zavoda za zaštitu kulturnoistorijske i prirodne baštine u Sarajevu i višegodišnji djelatnik Muzeja Bosanske krajine u Banjaluci, dao je dragocijeni doprinos bosanskohercegovačkoj arheološkoj nauci, i zato mu dugujemo veliku zahvalnost.

Zdenko Žeravica rođen je 7. juna 1945. godine u Trebinju, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu diplomirao je 1969. na Odsjeku za arheologiju, a potom i na istoj katedri magistrirao 1973. godine. Zvanje doktora nauka stekao je 1990, nakon dugogodišnjeg stručnog i naučnog rada na zaštitnim i sistematskim arheološkim istraživanjima od praistorije do kasnog srednjeg vijeka, širom Bosne i Hercegovine.

Odmah po završetku studija u Beogradu Zdenko Žeravica radi nekoliko godina kao arheolog u Negotinu, a potom od 1971. do 1978. u Muzeju Bosanske krajine u Banjaluci. Od 1978. do 1992. bio je saradnik

Republičkog zavoda za zaštitu kulturnoistorijske i prirodne baštine u Sarajevu, čiju je aktivnost, naročito u domenu arheološke zaštitne djelatnosti u velikoj mjeri unaprijedio. Ratne godine provodi u Beču gdje saraduje sa Institutom za praistoriju bečkog Univerziteta.

Od 1996. do kraja 2010. izuzetno je aktivan djelatnik Arheološkog muzeja Dubrovačkih muzeja, kao naučni istraživač i muzejski savjetnik. Bio je član Arheološkog društva Jugoslavije, Arheološkog društva BiH i Arheološkog društva Hrvatske. Na ovako širokom polju rada dr. Zdenko Žeravica zadužio je ne samo bosanskohercegovačku arheologiju, već i nauku šireg prostora bivše Jugoslavije. U zadnjoj deceniji svoga života, posebno velik doprinos dao je hrvatskoj arheologiji, radeći na izučavanju srednjovjekovnih nekropola u Konavlima i arheološke baštine Župe dubrovačke.

Najznačajniji terensko-istraživački, zaštitni i naučni pothvati dr. Zdenka Žeravice nesumnjivo su vezani za rad u Republičkom zavodu za zaštitu kulturnoistorijske i prirodne baštine Bosne i Hercegovine. Tada je bio inicijator i voditelj brojnih zaštitnih i sistematskih istraživanja od praistorije do kasnog srednjeg vijeka, a sa posebnim interesom bavio se proučavanjem bronzanog i željeznog doba. Može se sa sigurnošću reći da je arheološka zaštitna djelatnost u Bosni i Hercegovini u vrijeme dok je je organizovao i vodio dr. Zdenko Žeravica išla u rad najnaprednijih i najuspješnijih u evropskim okvirima.

Kao stručnjak za praistoriju bio je na čelu većeg broja naučnoistraživačkih projekata. Posljednji značajan rad je realizirao na istraživačkoj temi „Bronzano doba sjeverne Bosne“ u okviru velikog bosanskohercegovačkog projekta „Društveni cilj XIII“. Rezultate istraživanja je objavljivao u značajnim stručnim i naučnim časopisima u zemlji i inostranstvu. U glasovitoj ediciji „Prähistorische Bronzefunde“ cjelovito je obradio bojne sjekire iz Dalmacije i drugih dijelova Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Cme Gore, a u izdanju „Prähistorische Forschungen“ Univerziteta u Beču bit će posthumno štampana monografija „Pogrebni rituali u bakarnom i brončanom dobu na sjeverozapadnom Balkanu, južnoj Panoniji i prialpskom području“, koja je rezultat njegova dugogodišnjeg naučnog istraživanja.

Značajan doprinos ugledu bosanskohercegovačke arheologije dao je Zdenko Žeravica i učešćem na brojnim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu. Objavio je veći broj svojih referata i izvještaja sa arheoloških istraživanja. Učestvovao je kao istraživač u više međunarodnih projekata. Kao član brojne ekipe aktivno je sudje-

lovaio u izradi Arheološkog leksikona i Arheološke karte Bosne i Hercegovine, fundamentalnih i obuhvatnih djela bez kojih se danas ne može zamisliti ni jedan arheološki poduhvat u zemlji. Djelo sličnog kalibra je na prostoru bivše Jugoslavije ostvareno još samo u Sloveniji.

U toku rada u Dubrovačkom muzeju od 1996. do 2010, pored značajnih istraživačkih ostvarenja, Zdenko Žeravica dao je i zapažen doprinos muzeološkoj djelatnosti. Kao inicijator i voditelj više projekata na prostorima Župe dubrovačke i Konavla dao je upečatljiv doprinos hrvatskoj kulturi.

Zdenka Žeravicu upoznala sam još u toku studija u Beogradu. Bio je to tada tih, nenametljiv i radišan mladi čovjek. Znam da je u toku slobodnog vremena radio različite poslove da bi sebi obezbijedio sredstva za redovne studije. Te lijepe karakterne crte Zdenko je zadržao do kraja života. Pored toga imao je i poseban senzibilitet za timski rad, pa je bio veoma ugodan saradnik. Uvijek se svima obraćao sa poštovanjem i uvažavanjem drugog mišljenja. Zbog svoje tihe i nenametljive prirode ostao je slabije zapažen u arheološkom establišmentu, ali zasigurno će vrijeme pokazati da je djelovanje dr. Zdenka Žeravice čvrsto uzidano u temelje naučnog zdanja arheologije Bosne i Hercegovine i susjednih područja.

Zilka Kujundžić-Vejzagić